Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/1187

21.3.2025

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Budúcnosť dodávok a stanovenie ceny elektriny v EÚ

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(C/2025/1187)

Spravodajca: **Jan DIRX**

Spoluspravodajca: **Thomas KATTNIG**

Poradcovia	Peter Gijsbert BOERMA (za spravodajcu) René MONO (za spoluspravodajcu)
Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	15. 2. 2024
Právny základ	článok 52 ods. 2 rokovacieho poriadku (stanovisko z vlastnej iniciatívy)
Príslušná sekcia	sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť
Prijaté v sekcii	11. 12. 2024
Prijaté na plenárnom zasadnutí	22. 1. 2025
Plenárne zasadnutie č.	593
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	185/3/3

1. Závery a odporúčania

1.1. EHSV je presvedčený, že trh s elektrinou by sa mal nielen zreformovať tak, aby spĺňal cieľ klimatickej neutrality najneskôr do roku 2050. Musí to byť však byť zároveň spojené s cieľmi bezpečnosti dodávok a stabilnými a dostupnými cenami. A práve na ochranu zraniteľných skupín je potrebné zakotviť právo na energiu.

Toto spojenie cieľov s požadovanými obrovskými investíciami možno dosiahnuť len kombináciou štátnych zásahov a trhových mechanizmov.

1.2. Preto tam, kde je to potrebné, presadzujeme model vládnej regulácie a tam, kde je to možné, súkromné podnikanie. Malo by sa to sformovať v energetickej agentúre. Energetická agentúra by mohla mať podobu vládou založenej spoločnosti, ktorá bude časom zohrávať úlohu tvorcu trhu na trhu s elektrinou s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu, bezpečnosť dodávok a stabilné a dostupné ceny.

1.3. Požadovanú zmenu na trhu s elektrinou možno rozdeliť do troch fáz:

1. Počas fázy 1 (súčasnosť do roku 2030) bude energetická agentúra zvyšovať svoje portfólio s požadovanou kombináciou výroby elektriny (bez CO_2). Počas tohto obdobia sa obchodovanie s elektrinou bude uskutočňovať na základe denného obchodovania, ale vplyv energetickej agentúry na trhu bude rásť.
2. Počas fázy 2 (2030 až 2040) dosiahne energetická agentúra svoje postavenie tvorcu trhu a bude kontrolovať primeranú časť strany ponuky na trhu prostredníctvom zmlúv o dodávkach. Úloha denného obchodovania počas tohto obdobia bude prispôsobená v dôsledku pozície energetickej agentúry ako tvorcu trhu.
3. Počas fázy 3 (2040 až 2050) bude energetická agentúra optimalizovať stranu dodávok elektriny, aby sa od roku 2050 zabezpečili udržateľné dlhodobé dodávky elektriny s nulovými emisiami skleníkových plynov na stabilnej a predvídateľnej cenovej úrovni.

1.4. EHSV opakuje svoj často vyjadrený postoj, že treba podporovať výrobu elektriny v malom rozsahu, aby bola cena elektriny dostupná pre spotrebiteľov a aby sa zvýšili možnosti flexibility sietí.

1.5. Vzhľadom na očakávané zdvojnásobenie cien energie a zdvojnásobenie prenosových a distribučných taríf si budú náklady na elektrinu v období do roku 2030 a neskôr vyžadovať, aby vlády prehodnotili svoju politiku zdaňovania pripočítaného k dodávkam elektriny spotrebiteľom.

2. **Kontext**

2.1. Európska únia vyhlasuje, že do roku 2050 dosiahne klimatickú neutralitu – to znamená vybudovať hospodárstvo s nulovou bilanciou emisií skleníkových plynov. V tejto súvislosti zohráva elektrina ústrednú úlohu. Na jednej strane, pretože aj elektrina sa bude musieť vyrábať s nulovou bilanciou emisií, pričom dominantnú úlohu bude mať energia z obnoviteľných zdrojov (ako je veterná a slnečná energia), doplnená napríklad elektrárňami využívajúcimi ekologický vodík alebo inými (nízkouhlíkovými) elektrárňami so zachytávaním a ukladaním oxidu uhličitého (CCS) a/alebo kompenzáciou uhlíka. Na druhej strane sa prudko zvýši dopyt po elektrine, pretože táto energia bude musieť nahradiť obrovskú časť využívania fosílnych palív, ako je zemný plyn, tak v domácnostiach, ako aj v podnikoch.

2.2. Táto transformácia si vyžaduje obrovské investície, ktoré nebudú jednoducho sprístupnené z trhu v súčasnej štruktúre trhu s elektrinou, pretože návratnosť je neistá, najmä počas prechodnej fázy. Veľkou neznámou je, kto bude financovať potrebné nové elektrárne na kompenzáciu dopytu. Dôvodom je, že počas značného časového obdobia poskytujú lacnejšie obnoviteľné zdroje energie dostatok elektrickej energie na uspokojenie dopytu, čo znamená, že elektrárne na kompenzáciu dopytu budú v najlepšom prípade fungovať len čiastočne, v dôsledku čoho sa výrazne zvýšia ich merné náklady na elektrickú energiu (LCOE) ([1]). Trh nebude motivovaný investovať do takýchto elektrární bez kompenzácie nákladov. Preto je potrebné zaviesť dlhodobú víziu EÚ s realistickým časovým rámcom, ktorý umožní trhu, vládam, spotrebiteľom a podnikom kontrolovane sa prispôsobiť. Členské štáty by mali vypracovať výhľadové realizačné plány s cieľom usmerniť najvhodnejšie investičné rozhodnutia. Vo viacerých členských štátoch to zahŕňa rozvoj mechanizmov platieb za kapacitu, ktoré sa oceňujú prostredníctvom súťažných aukcií.

2.3. Netýka sa to len investícií do výrobnej kapacity, ale aj investícií do siete a do flexibilných možností, ako je skladovacia kapacita, na miestnej/regionálnej, národnej a európskej úrovni. Je tiež zrejmé, že na trhu s elektrinou sa bude zvyšovať úloha samovýrobcov, energetických družstiev a podobne, a to vrátane skladovacích kapacít malého rozsahu, napríklad v elektrických automobiloch.

Odborníci očakávajú, že to všetko povedie k možnej dvojnásobnej cene elektriny v nadchádzajúcich rokoch ([2]). Ak sa v tomto smere nevypracujú vhodné politiky, podniky, ako aj spotrebitelia, a najmä zraniteľné skupiny narazia na problémy.

Okrem toho súčasný trhový poriadok, ktorý sa vyznačuje hodnotovým poradím ([3]), zabezpečuje, aby spotrebitelia a spoločnosti nemali dostatočný finančný prospech z nárastu energie z obnoviteľných zdrojov.

2.4. EHSV je preto presvedčený, že trh s elektrinou by sa mal nielen zreformovať tak, aby spĺňal cieľ klimatickej neutrality najneskôr do roku 2050, ale že to zároveň musí byť spojené s cieľmi bezpečnosti dodávok a stabilnými a dostupnými cenami. A práve na ochranu zraniteľných skupín je potrebné zaistiť právo ([4]) na energiu.

([1]) Merné náklady na elektrinu sú mierou priemerných čistých súčasných nákladov na výrobu elektriny pre výrobcu počas životnosti. Používajú sa na plánovanie investícií a na konzistentné porovnávanie rôznych metód výroby elektriny.

([2]) EU Energy Outlook 2060.

([3]) Hodnotové poradie: poradie elektrární na základe úrovne ich hraničných nákladov, začínajúc najnižšími a končiac najvyššími hraničnými nákladmi. Postupne sa teda pridávajú elektrárne s vyššími hraničnými nákladmi, kým nie je uspokojený dopyt. Poradie je takéto: energia z obnoviteľných zdrojov, jadrová energia, uhlie, ropa a plyn. V rámci dnešnej koncepcie trhu s elektrinou určuje cenu na základe svojich hraničných cien elektráreň, ktorá je podľa hodnotového poradia na poslednom mieste (väčšinou je to elektráreň na zemný plyn).

([4]) https://research.rug.nl/en/publications/the-right-to-energy-in-the-european-union.

Toto spojenie cieľov možno dosiahnuť len kombináciou štátnych zásahov a trhových mechanizmov, ako sa uviedlo v stanovisku výboru na tému *Reforma trhu s elektrinou* (TEN/793) z júna 2023 ([5]). A práve o tom sa zmieňuje aj európsky think tank Bruegel vo svojej štúdii o budúcnosti trhu s elektrinou z júla 2024 ([6]).

2.5. Preto tam, kde je to potrebné, presadzujeme model vládnej regulácie a tam, kde je to možné, súkromné podnikanie. Malo by sa to sformovať v energetickej agentúre (pozri prílohu 1, zjednodušený pohľad na úlohu energetickej agentúry).

Energetická agentúra bude spoločnosťou založenou vládou, ktorá bude zohrávať úlohu tvorcu trhu na trhu s elektrinou s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu, bezpečnosť dodávok a stabilné a dostupné ceny. Energetická agentúra to dosiahne uzatvorením dlhodobých zmlúv (dvojsmerné rozdielové zmluvy alebo zmluvy o nákupe elektriny ([7])) s výrobcami elektrickej energie prostredníctvom postupov verejného obstarávania. Následne predá elektrinu distribučným spoločnostiam a v prípade potreby priamo veľkým odberateľom elektriny.

Elektronická agentúra nebude centrom pre všetku vyrobenú elektrinu. Napríklad výrobcovia-spotrebitelia, energetické družstvá a iní malí výrobcovia budú často sami používať, skladovať alebo dodávať svoju elektrinu späť svojmu dodávateľovi elektriny. Môžu existovať aj veľkí odberatelia elektriny, ktorí uzavrú dlhodobé zmluvy priamo s výrobcom elektriny.

2.6. V tomto stanovisku z vlastnej iniciatívy ďalej rozpracujeme myšlienku energetickej agentúry. Urobíme tak v hrubých rysoch, a nie s (technickými) podrobnosťami, pretože ďalšie rozpracovanie sa uskutoční v nadchádzajúcich desaťročiach s postupným rozvojom trhu s elektrinou.

3. **Funkcie trhov s elektrinou**

3.1. Pokiaľ ide o cenu elektriny na veľkoobchodnom trhu, existuje rozdiel medzi funkciami, ktoré musí trhová cena plniť:

1. Krátkodobé rozdelenie kapacít medzi dopyt a ponuku – to je dominantná funkcia, ktorú dnes cena plní v prípade veľkoobchodných produktov s elektrinou (futurity, denné, vnútrodenné atď.), ktoré sa všetky primárne zameriavajú na spotové trhy.
2. Signalizačnú funkciu, čo znamená schopnosť trhovej ceny prilákať investície potrebné na zaistenie bezpečnosti (dekarbonizovaných) dodávok v budúcnosti.
3. Refinancovanie investícií do kapacít obnoviteľných zdrojov, kapacít na kompenzáciu dopytu a možností flexibility, ako sú skladovacie zariadenia, riadenie dopytu a flexibilná spotreba (tepelné čerpadlá, elektrovozidlá).

3.2. Súčasná koncepcia veľkoobchodného trhu má jasnú tendenciu v prospech prvej funkcie uvedenej v bode 3.1, t. j. organizovať (prostredníctvom efektu hodnotového poradia) čo najefektívnejšie krátkodobé prideľovanie existujúcich výrobných kapacít a efektívne využívanie cezhraničných prenosových kapacít elektrickej energie regionálnymi energetickými burzami. Nie je jasné, do akej miery môže súčasná koncepcia trhu plniť druhú funkciu, keďže takéto investície si vyžadujú dlhodobú istotu príjmov, aby boli financovateľné bankami. Z rovnakého dôvodu je takmer isté, že neplní tretiu funkciu. Tieto nedostatky existujúceho trhu sú dôvodom, prečo sa diskutuje o novej koncepcii trhu.

3.3. Energetická agentúra navrhnutá v stanovisku TEN/793 by sa mala považovať za riešenie, ako lepšie plniť tretiu funkciu uvedenú v bode 3.1, a sľubuje niekoľko výhod – predovšetkým zaručuje vysoký stupeň bezpečnosti dodávok (pre štáty, ktoré nie sú ochotné riskovať a chcú prijímať informované rozhodnutia) pri minimálnych nákladoch pre spotrebiteľa.

3.4. Energetická agentúra, ktorá je podrobne opísaná v nasledujúcej kapitole, je preto zásadne dôležitým nástrojom, ktorý dokáže napraviť nedostatky na existujúcom trhu s elektrinou prostredníctvom vnútroštátnych politických intervencií, ktoré sú v súlade so zavedenými rámcami EÚ.

([5]) Ú. v. EÚ C 293, 18.8.2023, s. 112.
([6]) https://www.bruegel.org/policy-brief/changing-dynamics-european-electricity-markets-and-supply-demand-mismatch-risk.
([7]) Dvojsmerná rozdielová zmluva je zmluva podpísaná medzi výrobcom elektriny a verejným subjektom, v ktorej sa stanovuje realizačná cena. Funguje to nasledovne: ak je trhová cena nižšia ako realizačná cena, výrobca dostane rozdiel; ak je trhová cena vyššia ako realizačná cena, výrobca rozdiel vráti. Zmluvy o nákupe elektriny sú dlhodobé zmluvy medzi dodávateľom a odberateľom elektriny.

4. **Energetická agentúra**

4.1. Aby sme si priblížili výzvy, ktorým čelí trh s výrobou elektriny, treba spomenúť ciele pre EÚ, ktoré uviedla spoločnosť Eurelectric ([8]) (marec 2024):

a) 35 % konečnej energie sa musí elektrifikovať do roku 2030 a

b) 50 – 70 % do roku 2050;

c) výroba elektriny sa musí úplne dekarbonizovať do roku 2040;

d) v poslednom desaťročí bola miera elektrifikácie približne 22 %;

e) na splnenie uvedených cieľov sa musí táto miera do roku 2030 zvýšiť na 35 % a do roku 2050 na 61 %.

4.2. Tieto ciele sú mimoriadne náročné a treba povedať, že voľný trh nemá dostatočné stimuly na dosiahnutie týchto cieľov a požadovaných zmien na trhu. EHSV sa preto domnieva, že tieto výzvy dokážu účinne zvládnuť len vlády.

4.3. To si vyžaduje vyváženú víziu a koordináciu podporovanú na európskej úrovni s cieľom vytvoriť regulačný rámec, ktorý zaručí ekologické, cenovo dostupné a spoľahlivé dodávky energie a právo na energiu. Ide to ruka v ruke s potrebou, aby trh získal štátne usmernenie a finančnú štátnu investičnú podporu v dôsledku takejto rozsiahlej transformácie, ako už bolo uvedené.

4.4. Preto výbor v stanovisku TEN/793 navrhol vytvorenie štátnych energetických agentúr, aby sa tieto ciele dosiahli kontrolovaným spôsobom. Koordinácia medzi týmito štátnymi energetickými agentúrami by sa mohla veľmi dobre organizovať na úrovni EÚ, aby sa zabezpečil optimálny európsky trh s energiou s požadovanou vzájomnou závislosťou na úrovni EÚ. Energetická agentúra by mala mať možnosť uchádzať sa o konkrétne energetické zdroje, aby sa dosiahol optimálny energetický mix založený na včasnom splnení požadovaných cieľov zníženia emisií uhlíka na trhu s elektrinou.

4.5. Stanovenie cien energie by malo byť založené na merných nákladoch na energiu prostredníctvom energetickej agentúry, ktorej hlavným cieľom je zabezpečiť spravodlivé a stabilné, vážené priemerné ceny založené na vyváženej kombinácii zdrojov energie, z ktorých každý má svoje špecifické merné náklady na energiu. Energetická agentúra bude fungovať medzi komerčnými dodávateľmi elektriny na jednej strane a komerčnými spoločnosťami zaoberajúcimi sa jej distribúciou na strane druhej. Môžu samozrejme existovať aj veľkí odberatelia elektriny, ktorí uzavrú dlhodobé zmluvy priamo s výrobcom elektriny.

Na poskytnutie dostatočnej istoty pre dodávateľov elektriny, aby sa zapojili do dlhodobých zmlúv (20 rokov a viac), ako sú zmluvy o nákupe elektriny a dvojsmerné rozdielové zmluvy, by priama štátna podpora zabezpečila dostatočné finančné krytie takýchto zmlúv. Preto je zrejmé, že energetická agentúra by mohla poskytovať takéto dlhodobé zmluvy len so štátnou finančnou podporou alebo prostredníctvom priameho štátneho vlastníctva.

4.6. Trh zabezpečuje krátkodobé (denné a vnútrodenné) vyrovnávanie ponuky a dopytu, zatiaľ čo hlavným cieľom energetickej agentúry je zabezpečiť strednodobú a dlhodobú stabilitu cien. Vyrovnávanie na národnej úrovni a na úrovni EÚ by bolo ideálnym uplatnením algoritmu prepájania trhu EUPHEMIA ([9]) rozšíreného o nové schopnosti vyplývajúce zo zapojenia umelej inteligencie.

4.7. Stabilný cenový mechanizmus poskytovaný prostredníctvom energetickej agentúry bude prínosom aj pre spotrebiteľov a povzbudí ich k tomu, aby prijali iniciatívy zamerané na spoločnú kooperatívnu miestnu výrobu a spotrebu energie, čo bude podľa nášho názoru jedno z riešení potrebných v budúcnosti.

4.8. Členské štáty sa samy rozhodnú, či zriadia alebo nezriadia energetickú agentúru. EHSV podporuje celoeurópsku koordináciu v spojitosti s tým, ako možno dosiahnuť čo najnižšie a najstabilnejšie ceny energie. Požadovaná kapacita, sieťová infraštruktúra a doplnkový energetický mix sa potom môžu koordinovať aj medzi členskými štátmi.

5. **Obdobie do roku 2050**

5.1. Navrhuje sa, aby sa požadovaná zmena na trhu s elektrinou rozdelila do troch fáz:

1. Do roku 2030 (kým budú v prevádzke elektrárne na uhlie a fosílny plyn).

([8]) https://www.eurelectric.org/publications/eurelectric-electrification-action-plan.

([9]) EUPHEMIA je skratkou pre EU + Paneuropean Hybrid Electricity Market Integration Algorithm.

2. Od roku 2030 do roku 2040, keď musíme nahradiť elektrárne na kompenzáciu dopytu na fosílne palivá elektrárňami na kompenzáciu dopytu bez emisií CO_2 (napr. zelený vodík, fosílny plyn so zachytávaním a ukladaním CO_2) a systémami skladovacích kapacít.

3. Od roku 2040 do roku 2050, keď môžeme doladiť vybrané možnosti, aby sme umožnili stabilný systém od roku 2050.

Počas fázy 1 bude energetická agentúra zvyšovať svoje portfólio s požadovanou kombináciou výroby elektriny (bez CO_2). Potrebuje čas, aby sa vypracovala na pozíciu tvorcu trhu. Počas tohto obdobia sa uhoľné elektrárne zatvoria a elektrárne na zemný plyn budú buď prestavané na vodíkové alebo kombinované elektrárne so zachytávaním a ukladaním CO_2. Počas tohto obdobia (do roku 2030) sa obchodovanie s elektrinou bude uskutočňovať na základe denného obchodovania, ale vplyv energetickej agentúry na trhu bude rásť.

5.2. Počas fázy 2 dosiahne energetická agentúra svoje postavenie tvorcu trhu a bude kontrolovať primeranú časť strany ponuky na trhu prostredníctvom zmlúv o dodávkach. Mohlo by ísť o dvojsmerné rozdielové zmluvy alebo zmluvy o nákupe elektriny. Na konci tejto fázy energetická agentúra, ako tvorca trhu, zabezpečí dodávky elektriny spotrebiteľom (prostredníctvom spoločností, ktoré distribuujú energiu). Úloha denného a vnútrodenného obchodovania sa počas tohto obdobia prispôsobí, keďže energetická agentúra bude v pozícii tvorcu trhu, ale obchodovanie na dennom a vnútrodennom trhu bude naďalej dôležité pre vyrovnávanie dodávok a spotreby.

5.3. Počas fázy 3 bude energetická agentúra optimalizovať stranu dodávok elektriny, aby sa od roku 2050 zabezpečili udržateľné dlhodobé dodávky elektriny bez emisií CO_2 na stabilnej a predvídateľnej cenovej úrovni. Na základe získaných skúseností sa to dá dosiahnuť optimalizáciou energetického mixu prostredníctvom dlhodobých (20 – 30-ročných) zmlúv o dodávkach.

5.4. Okrem uvedeného a zo systémového hľadiska medzi ďalšie dôležité možnosti na dosiahnutie rovnováhy medzi ponukou a dopytom patrí spoločné využívanie energie a vzájomné obchodovanie. Ich ďalšou výhodou je, že vyzývajú energetické spoločenstvá, ako sú družstvá a individuálni odberatelia, aby zohrávali aktívnu úlohu pri energetickej transformácii. EHSV preto opakuje svoj často vyjadrený postoj, že treba podporovať výrobu elektriny v malom rozsahu, aby bola cena elektriny dostupná pre spotrebiteľov a aby sa zvýšili možnosti flexibility sietí.

6. **Financie a zdaňovanie**

6.1. Predpokladá sa, že cena elektriny bude do roku 2035 rásť, v najhoršom prípade sa zdvojnásobí. Tento nárast cien je našťastie tlmený nárastom obnoviteľných zdrojov (pozri poznámku pod čiarou č. 2). Preto je potrebné viac modelovať tvorbu cien, aby sa vládam pomohlo pri prijímaní nákladovo efektívnych rozhodnutí týkajúcich sa kombinácie výroby energie. Takéto služby by mohlo veľmi dobre poskytovať energetická agentúra.

6.2. Už teraz niektorí prevádzkovatelia prenosových sústav ([10]) uvádzajú, že po roku 2030 nebudú schopní zaručiť dostatočnú prevádzku siete, ak sa medzitým neuskutočnia veľké investície do modernizácie ich siete, a v niektorých členských štátoch sú výrobcovia-spotrebitelia odpájaní od distribučnej siete z dôvodu jej nedostatočnej kapacity. Na včasné financovanie týchto modernizácií musia poskytnúť dostatočné financie vlády ako regulačné orgány prevádzkovateľov prenosových sústav a prevádzkovateľov distribučných sústav ([11]). Tieto dodatočné investície povedú k zvýšeniu taríf pre používateľov. Vzhľadom na výšku potrebných investícií by sa súčasné tarify mohli veľmi ľahko zdvojnásobiť.

6.3. Predpokladá sa, že na zabezpečenie hladkého prechodu od elektriny vyrobenej z fosílnych zdrojov k elektrine vyrobenej z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkovej elektrine je potrebné vyvinúť väčšie úsilie v celej EÚ na vytvorenie konzistentných celoeurópskych cenových modelov založených na priemerných nákladoch na energiu a priemerných úplných systémových nákladov na elektrinu ([12]). To by pomohlo vládam prijímať správne rozhodnutia počas prechodného obdobia do roku 2050 s cieľom zabezpečiť, aby elektrina zostala cenovo dostupná pre občanov aj podniky.

([10]) Prevádzkovateľ prenosovej sústavy je organizácia zodpovedná za efektívny a spoľahlivý prenos elektrickej energie z výrobných zariadení prostredníctvom elektrickej siete k regionálnym alebo miestnym prevádzkovateľom distribučnej elektrickej sústavy.

([11]) Prevádzkovateľ distribučnej sústavy prevádzkuje, spravuje a niekedy vlastní miestne a regionálne energetické distribučné siete, ktoré prenášajú elektrickú energiu ku koncovým odberateľom.

([12]) Merné úplné systémové náklady na elektrinu sú metrikou hodnotenia všetkých nákladov, v ktorej sa porovnávajú náklady na zásobovanie celého trhu len s použitím jedného zdroja a skladovania. https://drive.google.com/file/d/1JB-x88wPQuKwWoFnxvkDAzbJ7hnM1-sj/view.

6.4. Vzhľadom na rast cien energie a prenosových a distribučných taríf si budú náklady na elektrinu v období do roku 2030 a neskôr vyžadovať, aby vlády prehodnotili svoju politiku zdaňovania pripočítaného k dodávkam elektriny spotrebiteľom. Bez kompenzácie formou zníženia dane by sa elektrina mohla stať cenovo nedostupnou pre skupiny občanov EÚ a znížiť konkurencieschopnosť podnikov voči konkurencii z krajín mimo EÚ.

V Bruseli 22. januára 2025

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Oliver RÖPKE